

Danmark:

Borgaraligir flokkar leita saman

— Hava ikki meiriluta aftanfyrir seg, men ynskja at verða eitt trúligt alternativ til javnaðarstjórnina

Fýra av teimum borgaraligu flokkunum í Danmark gjørdur í seinastu viku eina roynd at samlast um ein felags politikk mótevnis donsku javnaðarstjórnini.

Teir fýra flokkarnir eru: Konservativ Fólkaflokkurin, Vinstri flokkurin, Centrum Demokratarir og Kristiligi Fólkaflokkurin.

Henda samgongan hevur ongan meiriluta aftanfyri seg, og hetta samstarv skal heldur ikki skiljast sum nakað sokallað skuggakabinett.

Tann borgaraliga áskoðanin vígar ov lítið

Grundin til hetta seinasta tiltakið er einahelst tað, at teir borgaraligu flokkarnir víga ikki nóg mikið móti javnaðarstjórnini.

Ferð eftir ferð hava flokkarnir havt ymiskar áskoðanir, tá ymiskar semjur hava verið gjørdar í álítum og øðrum. Tí hevur stjórnin havt víðari ræsur í mun til tað tal av fólkatingslimum, hon hevur aftanfyri seg, særð frá einum borgaraligum sjónarmiði. Við øðrum orðum hava teir borgaraligu flokkarnir havt ringt við at semjast um ein felagspolitikk bæði saman við stjórnini og imóti henni.

Ein hjálparleys andstöða

Ja, ofta hevur andstöðan staðið so spjadd, at formaðurin í javnaðarbólkunum á Fólkatingsi, Jens Risgård Knudsen, ferð eftir ferð hevur sagt, at andstöðan er fullkomiliga hjálparleys.

Og tað hevur hann havt góða grund til. Hverja ferð, tað hevur staðið á, hevur trongdin til »sitt egne best« verði størri enn samanhaldið.

Tríggir írestaðu

Allir teir borgaraligu flokkarnir eru tó ikki við. Og av ymskum orsøkum. Framburðsflokkurin verður enn ikki tikin fyrir fult av øllum. Harafturat stendur hann rættliga spjaddur. Ein bólkur í

flokkinum heldur fast uppá tann mótmælispolitikk, sum Glistrup í sini tíð legði upp til, men ein annar bólkur er sinnaður til størri samarbeiði við hinar flokkarnar og vil sleppa nøkrum av mótmælissermálunum.

Rættarsamgonguflokkurin er ikki við vegna sine anti-EF støðu, og tann sermerktar jarðarpolitikk, sum øll hansara læra er bygd á.

Og teir radikalur eru av góðum grundum ikki við.

Móti »blokkpolitikk«

Teir eru imóti, at Fólkatingsið er bytt upp í tveir stríðandi bólkur. Undantak var tó VKR-stjórnin, frá 1968—71, sum júst var leidd av fyrrverandi radikal formanninum, Hilmir Baunsgaard.

— Okkara leiklutur er at mótarbeiða, at fólkatingsið, verður bytt upp í tveir eins stórar bólkur. Harnæst eru vit ein avbjóðing til tey sosialt-liberalu, sum eru hugað fyrir sosialum ábótum, men sum ikki kunnu taka undir við Javnaðarflokkinum, sigur tann radikali framsegumaðurin, Niels Helveg Petersen, í eini viðmerking.

Ikki nakað veruligt úrslit

Fundurin, sum varð hildin í seinastu viku, eftir fleiri áheitanum frá hvørjum øðrum, gav ikki nakað veruligt úrslit.

Tó er tann borgaraligi bólkurin samdur um at kanna mogleikarnar fyrir eini valsamgongu til EF-parlament, at tosa saman aðrenn álit verða skrivað, at hittast hvør hjá øðrum einuferð um mánaðin fyrir í heila tikið at kunna virka sum ein samlað andstöða. Og tað vil aftur siga tað sama sum at vera til reiðar at mynda stjórn, tá høvið býðst.

Men Risgård Knudsen heldur framvegis borgaraligu andstöðuna vera uttan størri álit:

— Er tíðin ikki búgvin til, at teir ymsu andstöðuflokkarnir halda uppat at hugsa um stjórnarskifti

og vegna núverandi støðu siggja tað neyðuga í einum samarbeiði undir leiðslu javnaðarflokksins?

Gomul ætlan verður ongantíð veruleiki

Hetta er ikki fyrstu ferð, at teir borgaraligu flokkarnir royna at fáa eitt neyvari samstarv í lag.

Fyrrverandi formaðurin í Vinstra flokkinum í fimtiárunum, Erik Eriksen, var so heitur talsmaður fyrir at lata Vinstra og teir Konservativu renna saman í ein flokk, at hann setti formansstarv sitt í veð, men hann tapti.

Tann konservativi leiðarin, hin altíð brosandir Poul Schlüter, sum hevur fingið flokkinn upp úr eini armóðsstøðu, hevur so muleiðis fingist við tankan áður, men noyðist at viðganga, at tankin ikki hevur undirtøku í løtuni.

Eyðnaðist í 1968

Poul Hartling legði í seks tíðunum til brots fyrir at fáa eina samgongu í lag millum Vinstra, Konservativa Fólkaflokkinn og Radikala Vinstra. Tað eyðnaðist eisini at skipa stjórn, tá »tað reyða kabinettið« fall í 1968.

Í 1975 royndu hesir

flokkar eisini at skipa stjórn, eftir at minniluta-stjórnin hjá Hartling var fallin. Men ein meiriluti var imóti henni. Og endin varð, at Anker Jørgensen skipaði stjórn við stuðli frá flokkunum til vinstri fyrir Javnaðarflokkinn.

Ikki meiriluta og ongan felagspolitikk

Meiriluta í Fólkatingsinum hava flokkarnir ikki. Teir hava bert 53 limir og Javnaðarflokkurin hevur 65. Leggja vit Framburðsflokkinn við sínum 26 tinglimum afturat, er talið 79. Hetta er heldur ikki nakar meiriluti. Javnaðarflokkurin hevur saman við SF, Kommunistunum, VS og annaðhvørt teimum Radikalum ella Rættarsamgonguflokkinum ein lítlan meiriluta. Og tað var júst í samarbeiði millum hesar fimm flokkarnar, at ein i-búðarloysn varð funnin í síðstu viku. Talan er um eina fyrbilsloysn, sum skal galda til tann umfevnandi broytingin í skattalógini væntandi kemur í gildi um eini tvey ár.

Tað, at stjórnin er vorðin samd við flokkarnar til

vinstri, hóast hon heldur vildið havt eitt samstarv tvørtur um miðjuna, hevur argað borgaraligu flokkarnar almikið. Somikið, at Poul Schlüter sunnudagin segði í Berlingske Tidende, at skattareformurin hjá Jens Kampmann átti at leggjast á skjalasavn.

Fremja ikki samarbeiðið

— hóttir við vali

Í eini viðmerking til orð Schlüters um borgaraligu savningina sigur Anker Jørgensen:

— Eg eri bangin fyrir, at samarbeiðið millum teir fýra flokkarnar fer at darva samarbeiðinum tvørtur um miðjuna í donskum politikki. Tá Poul Schlüter sigur, at uppskot til ein skattareform skal á skjalasavn, visir hann frá sær allan vilja til samarbeiði.

Anker Jørgensen fór enn tá so vitt og segði, at vildu Vinstra og teir Konservativu ikki tingast við stjórnina um uppskot til ein langtíðar skatta- og i-búðarpolitikk, var útskrivingin av fólkatingsvali einasta loysnin.

Bal í den borgerlige

- Nu træder vi ham vel ikke over tærne, når han ikke får foden inden for?

Danska javnaðarblaðið AKTUELT hevði m.a. hesa viðmerking til borgaraligu samgonguna